

μάτιον βραίνουσα ψυχρὸν ὕδωρ, κλείουσα τὰ παράθυρα καὶ τὰ παραπετάσματά των, καὶ οὕτω τὸ μέχρι τοῦδε ἀνήσυχον παιδίον βυθίζεται εἰς γλυκὺν ὕπνον.

Ἡ ὥρα τοῦ λουτροῦ πλησιάζει. Τὸ θερμόμετρον μεταβαίνει ἤδη εἰς τὴν πλήρη ὕδατος λεκάνην καὶ ἐν ᾧ χύνεται ἐν αὐτῇ ψυχρὸν ἢ θερμὸν ὕδωρ, τὸ κινουμένον τῆδε κάκεισε διὰ τὴν ἀναμιχθῶσι κάλλιον τὰ θερμότερα καὶ ψυχρότερα μέρη τοῦ ὕδατος, παρατηροῦντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τὴν θέσιν τοῦ ὑδραργύρου. Γνωρίζετε, ἀξιότιμος κυρία, πόσον τὰ διάφορα παιδιά διάφορον ἀπαιτοῦσι καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ἐν ᾧ λούονται ὕδατος, συγχρόνως ὅμως καὶ δὲν ἀγνοεῖτε, ὅτι ἡ θερμότης τούτου ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τοὺς 28°. Ῥεωμύρου, οὔτε πάλιν νὰ ᾔηε κατωτέρα τῶν 26°. Τὰ ὅρια ταῦτα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ καθορισθῶσιν ἀκριβῶς διὰ τῆς ἀπλῆς ἐμβυθίσεως τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ἀγκῶνός μας εἰς τὸ ζέον ἢ ψυχρὸν ὕδωρ· τοῦτο τὸ κάμνουσι παρ' ἡμῶν συνήθως αἱ τροφὰ καὶ αἱ ἄξεστοι ἐκείναι μαῖαι, ὧν αἱ βάνασοι καὶ παχύδερμοι χεῖρες πολλὰ καθ' ἑκάστον ἔτος νεογέννητα στέλλουσιν εἰς τὸν τάφον.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἐν ἑκάστον μικρὸν παιδίον δὲν ἀνέχεται πάντοτε τὴν αὐτὴν θερμότητα τοῦ λουτροῦ. Τὸ ἀναιμικὸν καὶ φιλάσθενον δὲν ὑποφέρει τόσον τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, ὅσον ἀρέσκειται εἰς αὐτὸ τὸ εὐσαρκον καὶ βίωμαλόν παιδίον. Ὅταν δὲ πρόκηται νὰ ἐκτελεσθῶσι μετ' ἀκριβείας ἱατρικαὶ ὁδηγίαι ἀναφορικῶς πρὸς τὴν θερμότητα ἢ τὸ ψῦχος τῶν ἀντιπυρετικῶν λουτρῶν, μόνον ἐγγύησιν τῆς ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐκτελέσεως ἔχομεν τοὺς ἀριθμούς.

Διὰ τῶν νοσηρῶν μου ὀφθαλμῶν σὰς βλέπω ἤδη ἐλαφρῶς μειδιῶσαν, διότι ἀναπολεῖτε τὰς ἡμέρας ἐκείνας, καθ' ἃς μετὰ τῆς εὐχερείας ὤκειοποιήθητε τὴν χρῆσιν τοῦ θερμομέτρου διὰ τοὺς ἀσθενεῖς. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο εἶνε διηρημένον κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Κελσίου εἰς 100°, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοῦ σώματος θερμοκρασία καὶ κατὰ τὰς ἀσθενείας ἀκόμη ποτὲ δὲν ταπεινοῦται κάτω τῶν 33° K. καθὼς καὶ οὐδέποτε ὑψοῦται ἄνωθεν τῶν 42° K., εἰς τὰ θερμόμετρον τοῦτο πάντες οἱ κάτω τῶν 33° καὶ οἱ ἄνω τῶν 42° ἀριθμοὶ θεωροῦνται καὶ εἶνε πραγματικῶς καθ' ὁλοκληρίαν περιττοί, καὶ ἐπομένως βλέπετε μόνον τὸ μικρὸν τοῦτο μέρος τῆς κλίμακος μετ' ἐπιμελείας ἐξεργασμένον καὶ ἑκάστον αὐτοῦ βαθμὸν εἰς δέκατα προσδιηρημένον. Κατὰ τὰς τοιούτου εἰδους καταμετρήσεις μεγίστην φέρουσι σπουδαιότητα καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀκόμη κλάσματα ἐνὸς ἐκάστου βαθμοῦ, τὰ ὅποια πρέπει νὰ διακρίνωμεν διὰ γυμνοῦ ἢ ὀπλισμένου ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τῆς λεπτῆς τοῦ ὑδραργύρου στήλης.

Πᾶν θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον ἀγοράζομεν εἰς ἐν οἶον-δήποτε κατάστημα, δὲν εἶνε οὔτε πρόσφορον πρὸς ἐξέτασιν τῆς θερμοκρασίας τῶν πυρεσσόντων, οὔτε μετὰ τῆς δεούσης λεπτότητος καὶ ἀκριβείας ἐξεργασμένον. Δι' αὐτὸ ἐρωτήσατε πρῶτον ἕνα γνώριμον ἱατρὸν καὶ τὸ θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον αὐτὸς θὰ σὰς συμβουλεύσῃ ν' ἀγοράσητε, μὴ λησμονήσητε νὰ τὸ ὑποβάλητε καὶ εἰς μίαν προκαταρκτικὴν δοκιμὴν καὶ ἐξέλεγχον. Θὰ ἴδῃτε δὲ ὅτι τοῦτο μὲν προτρέχει κατὰ $\frac{2}{10}$ τοῦ βαθμοῦ, ἐκεῖνο δὲ μένει ὀπίσω κατὰ $\frac{3}{10}$, καὶ τὸ τρίτον ἔχει μίαν ἑλλειψιν εἰς τὸ ἀνώτερον ἢ κατώτερον αὐτοῦ μέρος, ἢ ὅποια πρέπει πάντως νὰ διορθωθῇ. Κατὰ τὸν διάσημον ἱατρὸν Γύγκερσεν καλὸν εἶνε τὸ θερμόμετρον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μίαν ὥραν μετὰ τὸ πρόγευμα τιθέμενον ὑπὸ τὴν μασχάλην ὑγιоῦς ἀνθρώπου δεικνύει θερμότητα βαθμῶν 37,0. Γινώσκουσα ἅπαξ ἡ μήτηρ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ θερμομέτρου, οὐδέποτε

δ' ἀναγκασθῇ νὰ εἴπῃ: „Νομίζω, τὸ παιδί μου ἔχει πυρετό“. Τὴν θέσιν τῆς ὑποφίας καὶ τῆς δεινῆς ἀμφιβολίας καταλαμβάνει ἡ γνώσις καὶ ἡ βεβαιότης. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου ταύτῃ βεβαίως δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω τὴν φύσιν τοῦ πυρετοῦ, τὴν θεωρίαν τῆς οἰκονομίας τῆς θερμότητος τοῦ σώματος καὶ τῆς νοσηρᾶς ἐπιτάσεως αὐτῆς. Ἐν τούτοις γνωρίζετε, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἔχει θερμότητα κυμαινόμενην μὲν μεταξὺ 36,5° καὶ 37,5° K., μένουσαν ὅμως ἀείποτε ἐντὸς τῶν στενῶν τούτων ὁρίων, ἐπίσης δὲ μὴ φοβήσθε, ἀν ἐνίοτε τὰ παιδιά πρὸ πάντων δεικνύωσι θερμοκρασίαν 36° καὶ 38°, διότι καὶ αὐτὴν δύνασθε νὰ τὴν θεωρήσητε κατὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν σχετικῶς ὀμαλὴν.

Πρὸς τὰ ἄνω συνειθίζουσι τὴν μέχρι 38,5° ὑψωσιν τοῦ ὑδραργύρου νὰ χαρακτηρίζωσιν ὡς „ἐλαφρὰν πυρεξίαν“, μέχρι δὲ τῶν 39,5° ὡς „μέτριον πυρετόν“, καὶ μέχρι τῶν 40,5° ὡς „βαρὺν πυρετόν“, τὴν πρὸς τὰ κάτω δὲ πτωσιν μέχρι μὲν τῶν 35° θεωροῦσιν ὡς „μετρίαν“, μέχρι δὲ τῶν 33,5° ὡς „τελείαν ἐλάττωσιν“ τῆς θερμοκρασίας.

Ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ θερμότητα ἄνω τῶν 42°, καθὼς καὶ ὅτι ἀνακόπτεται πᾶσα ζωικὴ λειτουργία οὗσης τῆς θερμοκρασίας 33,5°, δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω ἐνταῦθα. Πρὸς τὸ παρὸν σὰς παρακαλῶ χάριν δοκιμῆς μόνον νὰ μετρήσωμεν τὴν θερμότητα τοῦ δέρματος ἐνὸς παιδίου. Ἄν ᾔηε ἀκόμη πολὺ μικρὸν, δηλαδὴ ἡ ἡλικία του μόλις ἀριθμῇ ἐβδομάδας τινάς, ἢ μασχάλη του δὲν παρέχει ἡμῶν χώρον ἐπαρκῆ πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ φέροντος τὸν ὑδραργύρου κυλινδρικοῦ δοχείου (τὰ σφαιροειδῆ ἀπεδείχθησαν ἀνάξια συστάσεως καὶ χρήσεως), καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἔρευνα γίνεται διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θερμομέτρου ἐν τῷ ἀπηυδυσμένῳ ἐντέρῳ εἰς βάθος 4 ὑφεκτομέτρων περίπου. Ἄν ἤδη κατὰ χρονικὰ διαστήματα ἐνὸς λεπτοῦ εἰσαγάγητε δις ἢ τρίς τὸ θερμόμετρον εἰς τὸ ἀπηυδυσμένον καὶ εὐρήτε τὴν θερμοκρασίαν πάντοτε τὴν αὐτήν, δὲν ἔχετε ἄλλο νὰ πράξητε παρὰ νὰ παρατηρήσητε μετὰ προσοχῆς τὸν βαθμὸν αὐτῆς, νὰ ἐξαγάγητε μετὰ προσοχῆς τὸ θερμόμετρον καὶ καθάρισσα αὐτὸ ἀμέσως νὰ τὸ ἐναποθέσητε εἰς τὴν προτέραν ἀσφαλῆ θέσιν του. Ἀκολούθως πρέπει νὰ σημειώσητε τὰ ἐξαγόμενά σας ἐντὸς μικροῦ σημειωματαρίου, ὀρίζουσα καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐγινεν ἡ καταμέτρησις, ὡς π. χ. τῇ 1^η Ἀπριλίου, τὴν 7 π. μ. ὥραν = 38,8°.

Πολλὰ θερμόμετρα δι' ἀσθενεῖς ἔχουσι τοὺς βαθμούς των εἰς πέμπτα μόνον ὑποδιηρημένους, ἄλλα δὲ καὶ εἰς δέκατα. Τὸ πρῶτον γίνεται μόνον χάριν εὐκολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, καθότι ὁ ὀφθαλμὸς πολὺ εὐκολώτερον ἀπατᾶται δι' ἐννέα κλασματικῶν γραμμῶν παρὰ διὰ τεσσάρων μόνον. Ῥίψατε ἐν βλέμμα εἰς τὰ παρατεθειμένα σχήματα, διὰ νὰ βεβαιωθῇτε ἀμέσως ποῖον ἐκ τῶν δύο θερμομέτρων εἶνε εἰς δέκατα, καὶ ποῖον εἰς πέμπτα μόνον διηρημένον, προσπαθήσατε δὲ ν' ἀποκτήσητε ὀλίγην μόνον ὑπομονήν, προσοχὴν καὶ παρατηρητικότητα, διὰ νὰ κατορθώσητε ἀμφοτέρω λυσιτελῶς νὰ μεταχειρισθῇτε κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀσθενῶν σας.

Εἰς τὰ μεγαλειτέρας ἡλικίας παιδιά (φυσικῶς δὲ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἡλικιωμένα ὑποκείμενα ἀμφοτέρων τῶν γενῶν)

